

До 70-річчя від дня народження українського кінорежисера Олександра Івановича Коваля

У травні цього року українська кінематографічна спільнота відзначатиме ювілей режисера і оператора, народного артиста України, лауреата Національної премії України ім. Тараса Шевченка та Державної премії України ім. Олександра Довженка, професора і члена-кореспондента Академії мистецтв України Олександра Івановича Коваля.

Творчий доробок корифея вітчизняної школи кінодокументалістики, учня Романа Кармена складає майже 90 кінофільмів, значна частина яких відзначена нагородами українських та міжнародних кінофестивалів.

У фондах Центрального державного кінофотофоноархіву України ім. Г. С. Пшеничного зберігається 33 кінострічки (1970 – 1995), створені митцем здебільшого на Українській студії хронікально-документальних фільмів «Укркінохроніка», де О. І. Коваль працював понад 50 років і пройшов шлях від освітлювача до директора кіностудії.

Тематика фільмів режисера досить різноманітна. О. І. Коваль знімав стрічки про сучасників – колгоспників, трударів, людей різних професій («Кононовы», що отримала Головний Приз IV Республіканського кінофестивалю «Молоді – молодим» у м. Харкові в 1976 р., «Три тренера», «Своя земля», «Один день з Юстином Личуком»). Митець присвятив чимало робіт темі Другої світової війни («Меланчине весілля» – Диплом і приз X Республіканського кінофестивалю «Молодість» (Київ), Диплом і приз «Срібний голуб» Міжнародного кінофестивалю документальних короткометражних фільмів (Лейпциг) у 1979 р. та Головний приз і диплом журі за плідний авторський пошук V Республіканського кінофестивалю «Людина праці на екрані» (Ворошиловград) у 1980 р., «Твої синовья, Украина», «Впереді Києв», «Тридцать девятое лето после войны», «Николай Быков. Фронтowej кинооператор»). Режисер також створив низку фільмів соціальної тематики, через які намагався донести до глядача своє бачення одвічних проблем та можливих шляхів їх вирішення («Частный случай в Конотопе», «После уроков»).

В архівній колекції є також 4 кінофільми та кіносюжет, де показано кінорежисера під час зйомок стрічок «Дім. Рідна земля» та «Заповіт Йосипа Сліпого», за роботою на студії «Укркінохроніка», інтерв'ю митця про стан сучасного українського кінематографа та про роботу над фільмом «Відкрий себе».

*Перелік документальних фільмів
із фондів ЦДКФФА України імені Г. С. Пшеничного,
створених режисером О. І. Ковалем*

- 1. СЕКТОР МОЛЧАННЯ. Кінофільм, 1970, 2 ч. Арх. № 4255.
Укркінохроніка.**
Про роботу екіпажу рятувального судна «Афанасій Нікітін», приписаного до Одеського порту.
- 2. ТРИ ТРЕНЕРА. Кінофільм, 1974, 3 ч. Арх. № 7058.
Укркінохроніка.**
Про тренера зі стрибків у висоту Бердичівської дитячої школи В. А. Донського, старшого тренера збірної команди СРСР з баскетболу В. Кондрашина і тренера з фігурного катання Т. А. Тарасову.
- 3. КОНОНОВЫ. Кінофільм, 1975, 2 ч. Арх. № 6292.
Укркінохроніка.**
Про сім'ю Кононових, члени якої живуть і працюють у різних куточках СРСР.
- 4. ПУТЬ К ТОННЕЛЮ. Кінофільм, 1975, 2 ч. Арх. № 6540.
Укркінохроніка. Режисери О. І. Коваль, Х.-М. М. Мамедов.**
Фільм, присвячений будівельникам Байкало-Амурської магістралі (РРФСР), розповідає про бригаду тунельників майстра, українця М. І. Пархітька, який прокладає 7-кілометровий тунель через Байкальський хребет.
- 5. ПОСЛЕ УРОКОВ. Кінофільм, 1976, 2 ч. Арх. № 6425.
Укркінохроніка.**
Про досвід виховної роботи серед підлітків у середній школі № 46 Жовтневого району м. Києва.
- 6. ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ ПЕТРОВСЬКИЙ. Кінофільм, 1977, 2 ч.
Арх. № 7486. Укркінохроніка.**
Про радянського державного та партійного діяча, голову ВУЦВК Г. І. Петровського.
- 7. ДІД ІВАН ІЗ СЕЛА РІЧКИ. Кінофільм, 1978. Арх. № 8068.
Укркінохроніка.**
У фільмі на прикладі трудівників колгоспу «40-річчя Жовтня» Косівського району Івано-Франківської області йдеться про зміни у житті і побуті гуцулів за радянських часів.

8. РЕЙС ДРУЖБИ. Кінофільм, 1978, 2 ч. Арх. № 7487. Укркінохроніка.

Про рейс дружби по р. Дунай представників соціалістичних країн, присвячений 60-річчю Жовтневої революції. Відвідання учасниками заходу міст Галац (Румунія), Руссе, Софія (БНР), Будапешт (УНР), Прага (ЧССР), с. Батин (ФНРЮ).

9. ВОСЬМОЙ АТЛАНТИЧЕСКИЙ. НАДЕЖДЫ И ТРЕВОГИ. Кінофільм, 1979, 2 ч. Арх. № 6895. Укркінохроніка.

Фільм про риболовецьку базу «Восток», що здійснює восьмий промисловий рейс до Атлантики.

10. МЕЛАНЬИНА СВАДЬБА. Кінофільм, 1979, 2 ч. Арх. № 8565. Укркінохроніка.

Про жительку с. Чапаївка Золотоніського району Черкаської області М. А. Кутир, у житті якої відобразилася доля покоління свідків Другої світової війни.

11. СВОЯ ЗЕМЛЯ. Кінофільм, 1980, 2 ч. Арх. № 8576. Укркінохроніка.

Про голову колгоспу «Радянська Україна» Чорнобаївського району Черкаської області, Героя Соціалістичної Праці, депутата Верховної Ради УРСР Л. О. Іванищенко.

12. ОДИН ДЕНЬ З ЮСТИНОМ ЛИЧУКОМ. Кінофільм, 1981, 2 ч. Арх. № 8865. Укркінохроніка.

Про голову колгоспу «Перше травня» в с. Стецева Снятинського району Івано-Франківської області, двічі Героя Соціалістичної Праці Ю. Т. Личука.

13. ИСТОКИ. Кінофільм, 1981. Арх. № 8839. Укркінохроніка.

Про майстра народної творчості з м. Харкова, художника по бересті Б. І. Чурилова, роботи якого були представлені на виставках у містах Москві, Хельсінкі, штаб-квартирі ЮНЕСКО в м. Парижі.

14. ОТАК І ПИШУ... ОСТАП ВИШНЯ. Кінофільм, 1982, 2 ч. Арх. № 9250. Укркінохроніка.

Про життя і творчість українського письменника-гумориста Остапа Вишні (П. М. Губенка). Спогадами діляться О. Т. Гончар, О. І. Ковінька, Ф. Ю. Маківчук та дружина митця. Використані фрагменти його виступів.

15. ВПЕРЕДИ КИЕВ. Телефільм, 1983, 5 ч. Арх. № 9447. Укртелефільм.

Фільм присвячений 40-річчю звільнення Києва від нацистів. У фільмі розповідається про сьогоднішнє місто. У кадрі – учасники бойових дій, Герої Радянського Союзу О. П. Стахорський, М. К. Пилипенко, М. З. Щербаченко, Т. Х. Уманський, С. С. Мартиросян.

16. ТВОИ СЫНОВЬЯ, УКРАИНА. Телефільм, 1983, 5 ч. Арх. № 9449. Укртелефільм.

Фільм присвячений 40-річчю визволення України від нацистів. У фільмі розповідається про ветеранів Великої Вітчизняної війни. У кадрі – Герої Радянського Союзу І. П. Вернигоренко, Г. Ю. Лебідь.

17. ВСТРЕЧА. Телефільм, 1984, 3 ч. Арх. № 9749. Укртелефільм.

Про традиційну зустріч ветеранів 58-ї гвардійської орденів Леніна, Червоного Прапора, Суворова Червоноградсько-Празької стрілецької дивізії.

18. ТРИДЦАТЬ ДЕВЯТОЕ ЛЕТО ПОСЛЕ ВОЙНЫ. Кінофільм, 1985, 2 ч. Арх. № 9828. Укркінохроніка.

Фільм про традиційну зустріч у м. Адлері (Краснодарський край, РРФСР) ветеранів 164-го полку 295-ї Новомосковської винищувальної авіаційної дивізії.

19. НА КРАСНІЙ КОСІ. Кінофільм, 1985, 2 ч. Арх. № 9946. Укркінохроніка.

Про трудівників риболовецького колгоспу «Червоний рибалка» Білгород-Дністровського району Одеської області.

20. ЧАСТНЫЙ СЛУЧАЙ В КОНОТОПЕ. Кінофільм, 1985, 2 ч. Арх. № 10103. Укркінохроніка.

Фільм на прикладі життєвої драми В. Верьовкіна з м. Конотопа Сумської області розповідає про гостре соціальне явище – алкоголізм, про роботу наркологів, які борються за долі хворих людей.

21. ГАЛАКТИОНОВИЧ. Кінофільм, 1988, 2 ч. Арх. № 10912.

Укркінохроніка. Режисери О. І. Коваль, А. А. Карась.

Про кондитера із м. Переяслава-Хмельницького Київської області, чемпіона УРСР зі штовхання ядра М. Г. Литвиненка.

22. НИКОЛАЙ БЫКОВ. ФРОНТОВОЙ КИНООПЕРАТОР.

Кінофільм, 1988, 2 ч. Арх. № 10970. Укркінохроніка.

Про фронтового кінооператора М. В. Бикова, який загинув у квітні 1945 р. при звільненні Польщі.

23. ОХОТА. Кінофільм, 1989, 2 ч. Арх. № 11116. Укркінохроніка.

Фільм про колишнього капітана футбольної команди «Динамо» (Київ), заслуженого майстра спорту СРСР В. Ю. Турянчика.

24. НАД ТИССОЙ. Кінофільм, 1989, 3 ч. Арх. № 1111. Укркінохроніка. Режисери А. А. Карась, О. І. Коваль.

Урочисте відкриття Міжнародного турніру інтернаціональної дружби в с. Петрово Виноградівського району Закарпатської області.

25. ПОДАРУНОК БЛОХІНУ, АБО Ж В КІНО І ФУТБОЛІ РОЗУМЮТЬСЯ ВСІ. Кінофільм, 1989, 7 ч. Арх. № 11340. Укркінохроніка. Режисери А. А. Карась, О. І. Коваль.

Про один із найпопулярніших видів спорту – футбол. Показано прощальний матч заслуженого майстра спорту СРСР О. В. Блохіна, розіграш Кубка СРСР з футболу між командами «Торпедо» (Москва) – «Дніпро» (Дніпропетровськ), матч ветеранів «Динамо» (Київ) і аматорської команди «Водник».

26. НА РІЗДВО. Кінофільм, 1990. Арх. № 11324. Укркінохроніка.

Фільм про святкування Різдва в селах Голови та Ільці Верховинського району та смт Печеніжин Коломийського району Івано-Франківської області.

27. ДІМ. РІДНА ЗЕМЛЯ. Кінофільм, 1991, 12 ч. Арх. № 11306. Укркінохроніка.

Фільм про соціально-побутові проблеми жителів с. Жердова Броварського району Київської області.

28. «ГРІШНА» ДОЗЯ З КРИВОРІВНІ. Кінофільм, 1992, 3 ч. Арх. № 12151. Укркінохроніка, Укртелефільм.

Про долю мешканки с. Криворівні Верховинського району Івано-Франківської області, колишнього політв'язня Т. А. Сорохан.

29. НЕПОВНИЙ ТИЖДЕНЬ. Кінофільм, 1993, 5 ч. Арх. № 11722. Укркінохроніка.

Фільм про Дні незалежної України у землі Баварії (ФРН). Члени делегації під час відвідання радіостанції «Свобода», Українського вільного університету, одного з автомобільних заводів.

30. ЗАПОВІТ ЙОСИПА СЛІПОГО. ФІЛЬМ І. ТЕРНОВИЙ ВІНЕЦЬ. Кінофільм, 1995, 5 ч. Арх. № 11952. Укркінохроніка.

Про життєвий шлях предстоятеля УГКЦ, архієпископа Йосипа Сліпого. Показано церемонію перевезення праху ієрарха до крипти собору св. Юра у м. Львові, документи Берестейської унії 1596 р.

31. ЗАПОВІТ ЙОСИПА СЛІПОГО. ФІЛЬМ ІІ. ГРЯДИ ПО МНІ. Кінофільм, 1995, 5 ч. Арх. № 11953. Укркінохроніка.

Про предстоятеля УГКЦ, архієпископа Йосипа Сліпого. Використано документи ЦДКФФА України ім. Г. С. Пшеничного і Ватиканського секретного архіву.

**32. ЗАПОВІТ ЙОСИПА СЛІПОГО. ФІЛЬМ ІІІ. НЕОФІТИ.
Кінофільм, 1995, 6 ч. Арх. № 11954. Укркінохроніка.**

Про предстоятеля УГКЦ, архієпископа Йосипа Сліпого. Інтерв'ю дають колишні політв'язні Ф. Кушнір, отець Іван (Хома), Л. Гузар, Оксана Сліпа. Виступ Папи Римського Іоанна-Павла ІІ про Йосифа Сліпого.

**33. ЗАПОВІТ ЙОСИПА СЛІПОГО. ФІЛЬМ ІV. А ЩЕ НЕ СЬОМА
ПЕЧАТКА... Кінофільм, 1995, 5 ч. Арх. № 11955. Укркінохроніка.**

Про предстоятеля УГКЦ, архієпископа Йосифа Сліпого. Відвідання Папою Римським Іоанном-Павлом ІІ хворого кардинала Йосифа, похорон та панахида за Йосифом Сліпим в соборі Святої Софії, збори в річницю загибелі Є. М. Коновальця.